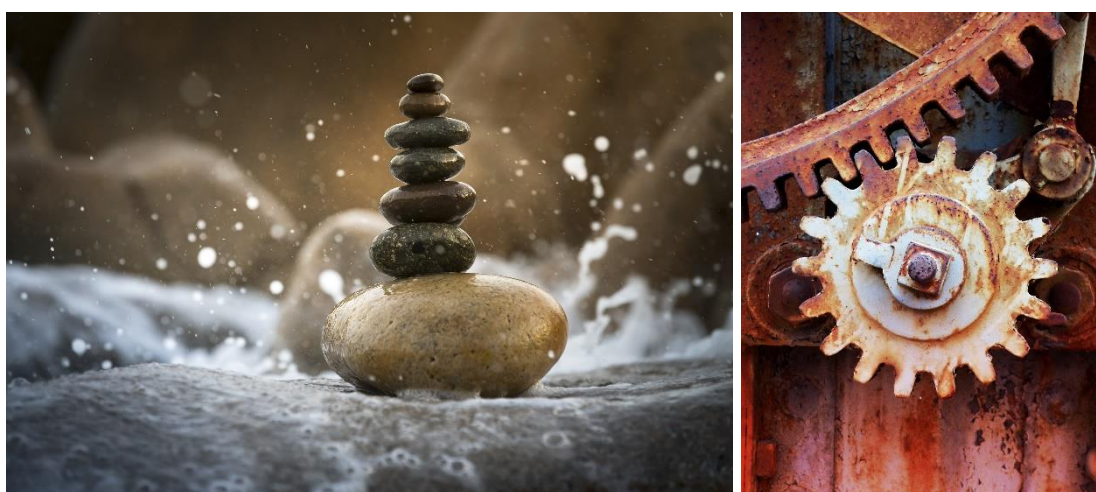

Byggnadsnämndernas tillsynsarbete i samordning med annan kommunal tillsyn, 2020

Vägledning och återrapportering

Enköping – Heby – Håbo – Knivsta – Tierp – Uppsala - Älvkarleby – Östhammar

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Innehållsförteckning

Inledning	4
Fakta om Uppsala län	5
Sammanfattning	6
Sammanställning av frågor och svar	7
Bilaga	11
EXEMPEL LUDVIKA KOMMUN	11
EXEMPEL MULLSJÖ KOMMUN	12
EXEMPEL GÖTEBORGS STAD	13
EXEMPEL JÖNKÖPINGS KOMMUN	14
EXEMPEL MALMÖ STAD	16
EXEMPEL SAMHÄLLSBYGGNAD BERGSLAGEN	17
EXEMPEL HELSINGBORGS STAD	18
EXEMPEL SANDVIKENS KOMMUN	18
Bengtstors	19
Vara	19
Svenljunga	19
Mariestad	19
Gullspång	20
Lilla Edet	20
Alingsås	20
Härryda	20
Tranemo	20
Västerviks kommun	20
Kalmar kommun	20
Emmaboda kommun	21
Goda exempel från Stockholms län	21
EXEMPEL PÅ KUNSKAPSHÖJANDE NÄTVERK	21

Inledning

Länsstyrelsen får varje år i uppdrag av regeringen att granska byggnadsnämndernas arbete med tillsyn, samt hur kommunerna tillämpar plan- och bygglagstiftningen.

I regleringsbrevet för 2020 fick länsstyrelserna i uppdrag att följa upp hur byggnadsnämndernas tillsynsarbete har samordnats med annan kommunal tillsyn. I samband med detta uppdrogs till länsstyrelserna att även redovisa goda exempel på hur byggnadsnämndens tillsynsarbete kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet, med syftet att exemplen ska kunna ge vägledning till kommuner med olika förutsättningar.

Utdrag ur Regleringsbrev för budgetåret 2020 avseende länsstyrelserna

D. Tillsyn

1. Länsstyrelserna ska vid uppföljningen av byggnadsnämndernas tillsynsarbete redovisa goda exempel på när nämndens tillsyn har samordnats med annan kommunal tillsyn. Länsstyrelserna ska även redovisa exempel på hur nämndens tillsyn kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet, exempelvis på hur tillsyn över kraven på tillgänglighet kan leda till minskade kostnader för bostadsanpassningsbidrag. Exemplen ska väljas och redovisas med en sådan detaljeringsgrad att de kan ge vägledning och vara relevanta för kommuner med olika förutsättningar. Redovisningen ska utformas efter hörande av Boverket. Uppdraget ska redovisas till Boverket, med kopia till regeringen (Finansdepartementet), senast den 1 september 2021.

I samband med att länsstyrelsernas nätverk för tillsynsvägledning tolkade regleringsbrevsuppdraget beslutades att gemensamt leta fram exempel där kommuner har fungerande samordning mellan olika kommunala verksamheter, samt goda exempel på där samordningen gett goda resultat. Expertgruppen för nätverket har sedan sammanställt inlämnade exempel i en bilaga som bifogas denna rapport.

Denna rapport med tillhörande bilaga, är således Länsstyrelsen Uppsala läns återrapportering av uppdraget som kommer att redovisas till Boverket med kopia till finansdepartementet. Rapporten och bilagan kommer också att skickas ut till länets samtliga kommuner som vägledning, med syfte att inspirera till nya former av samordning inom kommunens tillsynsområden.

Hänvisning till lagtext i denna återrapportering förkortas exempelvis till PBL 8 kap 24 § och då avses 8 kapitlet 24 § i plan- och bygglagen (2010:900). Plan- och byggförordningen (2011:338) förkortas i fortsättningen PBF. Med förkortningen BN avses i denna rapport kommunens byggnadsnämnd eller motsvarande nämnd med ansvar för myndighetsutövning inom plan- och bygglagens område. Med förkortningen MB avses Miljöbalken (1998:808). OVK avser obligatorisk ventilationskontroll, BAB avser bostadsanpassningsbidrag.

De svar och exempel som redovisas i rapporten är direkt kopierade ur enkätsvaren och har alltså inte justerats.

Fakta om Uppsala län

Antal invånare: 388 394 personer

Antal kommuner: åtta

Yta: 8 189 kvadratkilometer

Antal kommuner som svarat på enkäten: sju av åtta

Fördelningen av invånare i länet: Uppsala är länets största kommun, sett till antal invånare, med omkring 234 000 invånare. Näst störst är Enköping, med drygt 46 000 invånare. Därefter kommer Östhammar och Håbo med vardera drygt 22 000 invånare, Tierp med drygt 21 000 invånare, följt av Knivsta med drygt 19 000, Heby med 14 100 och Älvkarleby med omkring 9 500 invånare.

Sammanfattning

Regleringsbrevsuppdraget för 2020, om samordnad tillsyn har enligt instruktionen i regleringsbrevet som uppdrag att fungera som en vägledning till er kommuner, Länsstyrelsens förhoppning är att denna vägledning kan inspirera till nya idéer om samordning.

Samordnad tillsyn idag

Av de enkätsvar som kommit in till Länsstyrelsen kan konstateras att det redan idag finns samordnad tillsyn i länets kommuner. Samtliga sju kommuner som svarat på enkäten uppger att det under de senaste fem åren har skett en samordning mellan byggnadsnämndens tillsyn och arbetet med miljötillsyn. Tre av de sju kommuner som svarat på enkäten uppger även att samordning har skett i arbetet med tillsyn över strandskyddet och i arbetet med räddningstjänstens tillsyn. Men även samordning med hälsoskydd, socialtjänsten och livsmedelstillsynen kan konstateras.

Länsstyrelsen konstaterar utifrån enkätsvaren att det inte är helt ovanligt att byggenheten är organisatoriskt sammanlänkad med miljöenheten, vilket såklart förenklar och inbjuder till samarbete i vissa ärenden. I några av kommunerna nämns att i ärenden som handlar om ovårdade tomter, då ärendet i fråga både kan vara en fråga för PBL och MB, förs dialog mellan enheterna, och om det är möjligt så görs gemensamma tillsynsbesök.

Några kommuner uppger att det ofta är lämpligt med ett samarbete i fråga om ovårdade tomter, olovlig byggnation och/eller olovlig verksamhet och att man gärna ser gemensamma tillsynsbesök, med både miljöenheten och räddningstjänsten.

Positiv effekt på annan kommunal verksamhet

Ett par kommuner har också uppgett exempel på tillfällen där byggnadsnämndens tillsynsarbete har gett positiv effekt på annan kommunal verksamhet. Bland annat nämns att man efter att ha behövt döma ut ett antal byggsanktionsavgifter nu har ett närmare samarbete med det kommunala bolaget som har ansvar för skolorna i kommunen, och att man därigenom arbetar för att förebygga ev problem.

Fyra av de sju kommuner som besvarat enkäten tror att byggnadsnämndens tillsyn skulle kunna ge märkbara effekter för annan kommunal verksamhet. En kommun svarar att det finns mycket att säga om detta, och att tillsyn över den byggda miljön där fel och brister identifieras skulle spara pengar för alla. Ett par kommuner nämner även att en bättre tillsyn över obligatorisk ventilationskontroll skulle kunna förebygga ohälsa, tillsyn över brandskydd lika så. Man nämner även att det kan ses som sannolikt att en ökad tillsyn över tillgänglighet skulle kunna minska behovet av bidrag för bostadsanpassning.

Dock nämns att även om visst samarbete finns redan idag, så räcker inte resurserna i kommunen till för att bedriva en prioriterad tillsyn

Sammanställning av frågor och svar

Fråga 1 i enkäten avsåg namn och kontaktuppgifter till den som svarat på enkäten, och redovisas inte i denna rapport.

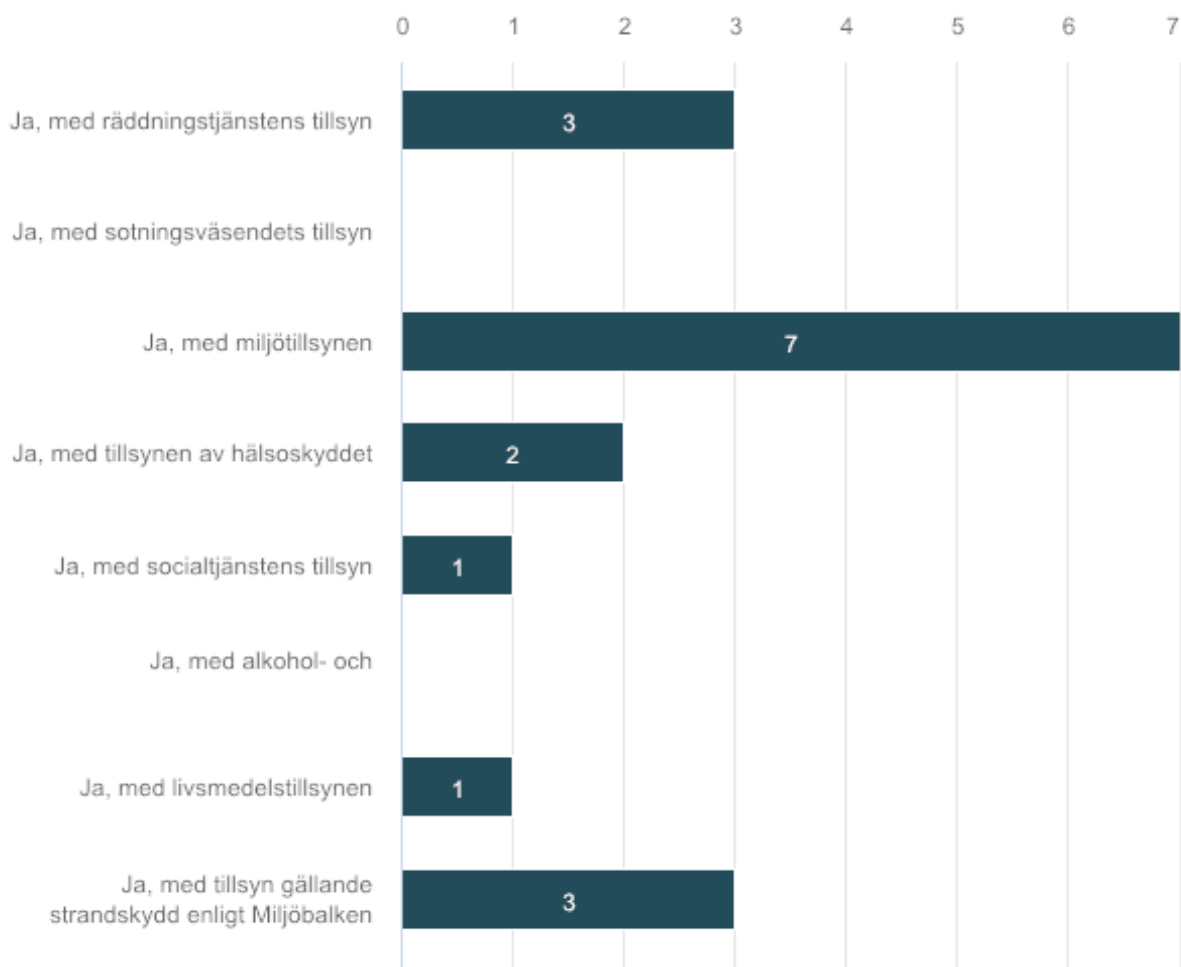
Fråga 2.

Har byggnadsnämndens tillsyn, under de senaste fem åren, samordnats med annan kommunal tillsyn? (flera svarsalternativ kan markeras)

Svar:

Samtliga sju kommuner som svarat på enkäten uppger att samordning har skett med miljötillsynen. Tre av de sju kommuner som svarat på enkäten uppger att samordning även har skett i arbetet med tillsyn över strandskyddet och i arbetet med räddningstjänstens tillsyn. Men även samordning med hälsoskydd, socialtjänsten och livsmedelstillsynen kan konstateras.

Ingen av kommunerna uppger att ingen samordning alls har skett.

Fråga 3.

Om ni har haft sådan samordning av tillsyn som avses i fråga 2, beskriv kortfattat hur samarbetet gick till (t ex vilka enheter/funktioner deltog, skedde samordningen vid ett specifikt tillfälle/i ett specifikt ärende eller är samordningen mer av ett löpande arbete? Beskriv det specifika tillfället alternativt kommunens arbetssätt för en löpande samordning). Om ni har ett dokument att bifoga, mejla det till avsändaren av denna enkät.

Svar: (svaren nedan har lagts samman i en lista i punktform, men kommer från samtliga sju kommuner som svarat på enkäten)

- Samordning med miljö sker i ärenden gällande ovårdade tomter då ärendet i fråga både kan vara en fråga för PBL och MB. Samordningen kan ske på olika sätt. Handläggaren och inspektören kan åka ut tillsammans eller enskilt. Man stämmer sedan av med varandra vilken lagstiftning som är relevant. Det kan vara både och.
- Tillvägagångssättet är ganska lika gällande samordningen av tillsyn för strandskydd. Om en åtgärd i strid mot PBL har utförts inom ett område som omfattas av strandskydd kontakter vi miljösidan och vice versa. I Östhammar är det en person miljö- och hälsoskyddsinspektör som handlägger strandskyddsärenden.
- Kontentan är att vi alltid för ett dialog i dessa ärenden. Även om vi inte alltid har möjlighet att åka ut på plats tillsammans.
- Tillsynen enligt PBL och dess föreskrifter samordnas med Naturvårdshandläggare gällande strandskydd och med miljö- och hälsoskyddsinspektör gällande ovårdade tomter. Samordningen är löpande. Vi för alltid en löpande dialog sinsemellan och om möjligt så åker vi ut på tillsynsbesök tillsammans.
- Eftersom byggenheten är organisatoriskt sammanlänkade med Miljöenheten så samarbetar vi vid tillsyn när så krävs, exempelvis vid ovårdade tomter/byggnader eller olovliga verksamheter. På samma sätt sker myndighetsgemensamma platsbesök med räddningstjänsten när tillfälle ges, verksamheterna har ett relativt tätt samarbete.
- Samarbete sker också i tillsyn/rådgivning inför kommande bygglovsärenden där andra berörda delar av kommunen förr eller senare blir inblandade.
- Samarbetet har gått bra med samtliga. Vi har haft mest dialog med miljöenheten kring t.ex. ovårdade tomter där även risk för dricksvattenbrunnar och oljeutsläpp kan finnas. Dialog med räddningstjänsten sker genom möten en gång i månaden dels för att diskutera eventuella tillsynsärenden eller för att diskutera framtida projekt.
- Vid samordning med andra delar inom kommunen sker det oftast genom direktkontakt med ansvarig inom enheten. Med miljö sker dialog lättast då vi sitter på samma ställe inom kommunhuset.
- Där samordning skett med socialtjänsten har det skett genom gemensamt besök eller telefonsamtal efter besök.
- Vid ovårdade fastigheter gör ibland tillsynsbesök tillsammans med miljöförvaltningen. De förelägger om sina saker och vi förelägger om våra. Inte så många ärenden men några och det blir bra när vi samarbetar.
- Vi gör också tillsynsbesök tillsammans med Brandförsvaret. Där behöver vi ofta deras stöd mer än att vi samarbetar i ärendet.
- Gemensamt tillsynsprojekt kopplat till strandskyddet.
- Gemensam informationsinsatser till fastighetsägaren.
- Gemensamt tillsynsbesök

- Gemensam planering
- Vi har en miljö- och byggnadsnämnd och förvaltning så vi tar kontakt med varandra om det kan finnas frågor som berör båda avdelningarna.

Fråga 4.

Har din kommun något exempel på när byggnadsnämndens tillsyn har gett märkbara effekter för annan kommunal verksamhet? (Här söker vi exempel från verkligheten. Helst från tiden för nuvarande PBL, 2011–2021)

Svar: Två av kommunerna uppger att de har exempel, svaren nedan har lagts samman i en lista i punktform, men kommer alltså från två av de sju kommuner som svarat på enkäten

Exempel

- I samband med flyktingvågen 2015 gjordes myndighetsgemensam tillsyn mellan räddningstjänst, hälsoskydd och bygglov. Effektivt och nödvändigt samt dessutom tydligt för aktörerna.
- Skolfastigheter (kommunalt bolag) har betalat mycket i byggsanktionsavgifter. Där försöker vi hjälpa dem med planering av sina projekt (bygglov).
- Vi har också många underkända OVK-protokoll i kommunens olika lokaler där vi har förelagt om vite.
- Vi har ärenden som handlar om att tillgängligheten i och omkring nya fastigheter inte är uppfyllt. Dessa ärenden berör ju Bostadsanpassningsbidragen. Om det är hyreslägenheter så drabbas ju bostadsanpassningen i och med att de behöver betala bidrag till boende.

Fråga 5.

Tror ni att byggnadsnämndens tillsyn skulle kunna ge märkbara effekter för annan kommunal verksamhet, exempelvis att tillsyn över kraven på tillgänglighet kan leda till minskade kostnader för bostadsanpassningsbidrag? (Det kan vara verkliga exempel på hur ni jobbar mellan förvaltningarna i kommunen idag, alternativt exempel på tänkbara samarbetsområden mellan och inom olika kommunala förvaltningar.)

Svar:

Fyra av de sju kommuner som besvarat enkäten tror att byggnadsnämndens tillsyn skulle kunna ge märkbara effekter för annan kommunal verksamhet, medan övriga tre kommuner uppger att de inte vet om detta skulle ge några märkbara effekter.

Exempel

- Tillsyn över den byggda miljön där vi identifierar fel och brister skulle spara pengar för alla. Det finns väldigt mycket att säga om detta.

- Ja, en effektivare tillsyn på OVK skulle underlätta för hälsoskydd i och med att de får in en hel del ärenden om dålig ventilation där det ibland visar sig finnas brister i ovk. Mer tillsyn på brandskydd skulle underlätta för räddningstjänst, tillsyn av siktskymmande vegetation för gata/park/trafikingenjör, etc. Allt detta sker i någon mån men resurserna räcker inte till en prioriterad tillsyn.
- Dialog med bostadsanpassning gällande tillgänglighet i flerbostadshus. Ofta svåra frågor som kommer lång tid efter att byggnaden färdigställdes. Dialog med planenheten om kommande detaljplaner för att undvika vissa tillsynsärenden.
- Om tillgängligheten tillsynas mer vid nybyggnation (!) så skulle nog bostadsanpassningsbidrag kunna minska. Det gäller även när flerbostadshus gör ändringar t.ex. byter entréer, uteplatser, balkongdörrar m.m. Allt detta är inte bygglovpliktigt men det behövs kanske information om att man inte får försämra tillgängligheten vid ombyggnader.

Bilaga

Till denna vägledning finns också en bilaga med några utvalda exempel på samordnad tillsynsinsats, exemplen kommer från hela landet. Både goda exempel på hur byggnadsnämndens tillsyn samordnats med annan tillsyn och goda exempel på hur byggnadsnämndens tillsyn gett positiva effekter för annan kommunal verksamhet. Här nedan följer några exempel som Länsstyrelsen vill visa:

EXEMPEL LUDVIKA KOMMUN

Ludvika kommun har haft samordnad tillsyn kring byggnader/bostäder som är gravt missköta och figurerar i fenomenet social dumping. Det handlar om ett antal hyresfastigheter på flera olika platser i kommunen som missköts och ägs av oseriösa fastighetsägare. Bostäderna bebos av socialt utsatta personer som har svårt att hitta annan bostad.

Vilka deltar i samordningen?

Byggsektionen, miljö & hälsa, socialtjänsten, räddningstjänsten, kommunens säkerhetsansvariga och kommunpolis deltar samordnat i tillsyn kring de ovårdade byggnaderna.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Samordning har skett genom att tillsynsinsatser planeras och genomförs tillsammans. Den gemensamma tillsynen har pågått under 2 år och flera samordnade inspektionsresor har skett. Även viss samordning av förelägganden har skett. I Ludvika kommun hanterar samma nämnd både tillsyn enligt plan- och bygglagen och miljöbalken.

Kommunens taktik har varit att sätta press på fastighetsägarna genom att förelägga om många olika brister som upptäcks, t ex trasiga tak, sönderslagna fönster, felaktiga brandgenomföringar, avsaknad av varmvatten och värme, radonmätningar och obligatorisk ventilationskontroll. Plan- och bygglagen, miljöbalken och lagen om skydd mot olyckor har använts parallellt. Beslut om åtgärdsföreläggande och användningsförbud har riktats mot fastighetsägarna. Kommunen har ansökt om att få vite utdömt, men oklarheter kring lagfartsdatum/försäljningsdatum har gjort att mark- och miljödomstolen inte dömt ut vite i dessa ärenden.

Vilka är fördelarna?

En fördel med samordnad tillsyn är att kunna välja den lagstiftning som verkar mest effektiv i varje situation. Vid exempelvis brister i byggnadskonstruktionen har PBL använts som stöd för föreläggandet. När varmvatten har saknats i lägenheterna har åtgärdsföreläggande enligt miljöbalken beslutats. Då brandsäkerheten varit bristfällig har räddningstjänsten utfärdat användningsförbud med stöd av LSO.

En annan stor fördel med samverkan är säkerhetsaspekten. Inspektörerna känner sig tryggare när man är flera som åker ut till platsen tillsammans. I den här typen av tillsyn uppstår ibland hotfulla situationer och då är det en fördel att kunna hjälpa varandra

Foto: Ludvika kommun

EXEMPEL MULLSJÖ KOMMUN

Vilka deltar i samordningen?

Plan- och byggenheten, Samhällsbyggnadsavdelningen, Mullsjö kommun har ett väl utvecklat samarbete och samordning av tillsyn med andra avdelningar, förvaltningar och myndigheter.

Samordningen av tillsynen utförs i stor del tillsammans med räddningstjänsten, Tekniska kontoret, Miljö- och hälsoskyddskontoret, socialförvaltningen och med den kommunala säkerhetssamordnaren. Samverkan med räddningstjänsten är särskilt fördjupad, då det finns många samordningsområden.

Fotograf, Joakim Löfving

Rollen som säkerhetssamordnare i kommunen är en mycket viktig och central roll. Funktionen är också en betydande informationskanal inom tillsynsområdet.

Fördelar med samordnad tillsyn

Det finns stora fördelar med samordnad tillsyn mellan olika avdelningar, förvaltningar och myndigheter. Det är rationellt och vanligtvis är det en eller flera myndigheter som kan agera utifrån olika lagstiftningar.

Framförallt är det positivt med gemensamma platsbesök. Samordningen mellan olika avdelningar och förvaltningar inom kommunen sparar också medel och resurser. Att samverka och jobba informativt medför minskade kostnader för bostadsanpassningsbidrag. Det leder också till minskade kostnader för sanktionsavgifter för andra kommunala förvaltningar, då saker och ting görs i rätt ordning.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Samordningen utförs framförallt genom gemensamma platsbesök. Att platsbesöken görs gemensamt är ofta avgörande för framgång. Gemensamma möten med genomgång av ärenden hålls kontinuerligt. Samverkansmöten hålls var tredje månad och samordningsmöten för tillsynen hålls en gång i månaden.

Exempel på gemensamt projekt och tillsynsinsats

Under 2018 påbörjades ett gemensamt projekt av tillsynssamordning mellan plan- och bygglovenheten, socialförvaltningen och kommunens säkerhetssamordnare. Projektet uppkom utifrån nekade bidrag från socialförvaltningen som på så vis informerade byggnadsnämnden. Olovligt inredda bostäder hade inretts i diverse lokaler. I samordningen deltog även räddningstjänsten och Miljö- och hälsoskyddskontoret. Gemensamma platsbesök utfördes av myndigheterna, vilket gav gott resultat. Lokalerna dömdes ut som bostäder. Genom gemensamt och skyndsamt agerande har man till stor del kommit till rätta med problemet på effektivt sätt.

EXEMPEL GÖTEBORGS STAD

2018 startade polisområde Nordost i Göteborg en tillsyn i samverkan enligt modellen från Malmö Stad, där en fokuserad tillsyn av myndigheterna startade 2017. Projektet fick namnet "Osund konkurrens" och visade att Göteborgs Stad hade mycket att tillföra med erfarenhet, kunskaper och kontrollverktyg. Polisen hade dock svårigheter att kommunicera med alla förvaltningar i staden. Därför gick Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet in och samordnade staden under 2019.

Syftet med samverkansprojektet "Osund konkurrens" är att tillsammans inom Göteborgs Stad och med samverkande myndigheter motverka oseriösa och olagliga verksamheter. Projektet ska verka för ett jämlikt Göteborg där samtliga polisområden deltar och insatser ska göras över hela staden. Följder av osund konkurrens leder till minskad välfärd.

Kännetecknande för osund konkurrens är att verksamheten bedrivs på ojämlika villkor. Restaurangen i kvarteret som driver sin verksamhet enligt gällande lagar och förordningar har både en bättre arbetsmiljö och ett högre kostnadsläge än den oseriösa näringsidkaren. Den senare kan t.ex. slippa göra dyra installationer och ha svart arbetskraft och därmed få en bättre lönsamhet.

Vilka deltar i samordningen?

I "Osund konkurrens" har Räddningstjänsten, Stadsbyggnadskontoret, Miljöförvaltningen (Tillsyn och livsmedelskontroll), Tillståndsenheten, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten och Polisen deltagit. Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet (vid stadsledningskontoret) har haft rollen som sammankallande.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

"Osund konkurrens" är ett samverkansprojekt mellan staden och myndigheter för att motverka oseriösa och olagliga näringsverksamheter. Projektet verkar för ett jämlikt Göteborg där insatser med myndighetsgemensamma tillsyner gjorts över hela staden. Utvalda objekt har haft brister inom flera olika områden. Det har varit konstaterade brister som t.ex. bristande brandskydd, brott mot tobakslagen, avsaknad av bygglov eller tillstånd för livsmedel och för höga ljud vid konserter. Företrädarna bakom verksamheterna har ofta samröre med grovt kriminella och organiserad brottslighet.

Under perioden mars 2019 – mars 2020 genomfördes myndighetsgemensamma tillsyner vid sammanlagt sju tillfällen och sju olika verksamheter besöktes, varav fyra verksamheter besökts fler än en gång. Tillsynerna resulterade bl.a. i:

- Sju förbudsbeslut med kopplade vite på sammanlagt 1 150 000 kr.
- Två beslut med förbud mot att bedriva fortsatt verksamhet i lokalerna.
- Rättelseföreläggande att ej få använda lokal som nattklubb, förenat med löpande vite om 20 000 kr/vecka och byggsanktionsavgift på 235 000 kr
- Flertalet tillsynsärenden med kopplade sanktionsavgifter
- Skatteverket har påfört kontrollavgifter med sammanlagt 82 500 kr för brister i kassaregisterhantering och personalliggare
- Kronofogdemyndigheten har initierat utmätningsärenden.
- Polisen har vid två tillfällen utrymt lokaler och avbrutit pågående festverksamhet med betalande gäster.

Vilka är fördelarna?

Styrkan i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till.

Fördelarna i projektet är att deltagande myndigheter och förvaltningar tillsammans kan lägga ett pussel som bidrar till kraftfulla åtgärder även inom områden som annars är svåra att nå fram till. Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en framgångsfaktor.

Genom projektet "Osund konkurrens" har den sunda konkurrensen gynnats genom att oseriös verksamhet fått verksamhetsförbud och blivit ålagda kännbara viten. Åtgärderna har fastställts genom domstolsbeslut.

Utöver omfattande åtgärder har projektet även lett till att flera verksamheter gjort frivilliga rättelser inom sina verksamheter. T.ex. har ansökan om tillstånd lämnats in och olovliga tillbyggnader har rivits.

Projektet har jobbat mot en effektivare samverkan och viktiga slutsatser har erfarits. Att vara uthållig och snabb i handläggningen har varit en stor framgångsfaktor.

EXEMPEL JÖNKÖPINGS KOMMUN

Bygglövsavdelningen, Stadsbyggnadskontoret, Jönköpings kommun har ett väl utvecklat samarbete och samordning av tillsyn med andra avdelningar, förvaltningar och myndigheter.

Till exempel samordnas byggnadsnämndens tillsynsarbete med Miljökontoret, Tekniska kontorets mark- och exploateringsavdelning, Stadsbyggnadskontorets utvecklings- och trafikavdelning, socialförvaltningen och Trafikverket.

Exempel på samordning: Bygglövsavdelningen och Miljökontoret

När det gäller samordningen med Miljökontoret så sker det inom flera olika tillsynsområden, bland annat gällande strandskydd, ventilation och obligatorisk ventilationskontroll, anläggningar för enskilt vatten- och avlopp samt ovårdade tomter och förfallna byggnader.

Miljökontoret deltar i bygglövsavdelningens veckomöten med genomgång av nyinkomna bygglövsärenden och har då övergripande insikt i inkomna ärenden. Miljökontoret meddelar under mötet vilka ärenden som förvaltningen önskar att få översända på remiss för vidare granskning. Remisstiden brukar utgöra ett par veckor. När det gäller utomplansärenden så deltar Miljökontoret även i en utomplansgrupp som leds av bygglövsavdelningen. Där ingår även den kommunala

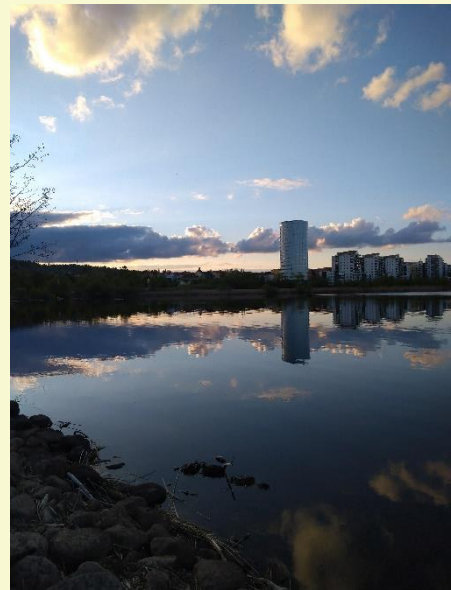

Foto: Carl-Magnus Pehrsson

lantmäterimyndigheten och en tjänsteperson som jobbar med frågor som rör översiktlig planering. Platsbesök görs då inför nyetableringar på landet.

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn ger positiva effekter för annan kommunal verksamhet och tillsyn

Tillsyn av olovligt utförda bygglovspliktiga åtgärder till exempel i form av tillbyggnader i småhusområden med enskilda vatten- och avloppsanläggningar

När det gäller tillsynsärenden för olovligt utförda åtgärder i form av ändringar av småhus (en- eller tvåbostadshus eller fritidshus) såsom tillbyggnader, så ges Miljökontoret möjlighet att ta del av handlingarna i ärendet och inkomma med yttrande före beslut. Det gäller då särskilt i områden och fall där bostaden eller fritidshuset har en enskild vatten- och avloppsanläggning.

Det har då bland annat handlat om traditionella fritidshusområden som sedermera har blivit områden med alltmer permanentbostäder.

Byggnadsnämndens tillsyn och samordning med Miljökontoret har då underlättat Miljökontorets verksamhet och fortsatta tillsynsarbete med tillsynen av enskilda vatten- och avloppsanläggningar på enskilda fastigheter och områden.

Stadsbyggnadskontorets kartavdelning har också gjort inmätningar på plats för att säkerställa byggnadernas area. På så vis har även Miljökontoret haft uppdaterad information om bebyggelsen i områdena för sitt fortsatta tillsynsarbete.

Inför upprättande av nya detaljplaner i traditionella fritidshusområden har Stadsbyggnadskontorets bygglovsavdelning tillsammans med detaljplaneavdelning och kartavdelning också utfört inventeringar och inmätningar av befintliga byggnader, vilket har medfört positiva effekter för Miljökontorets hantering av enskilda vatten- och avloppsanläggningar. På så vis har myndigheten haft uppdaterat material för att kunna följa upp arbetet med anläggningarna. Det har också underlättat för Tekniska kontorets VA-avdelning inför anordnande av kommunalt vatten- och avlopp i områdena.

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn har samordnats med annan kommunal tillsyn

Tillsyn av ovårdade tomter

Samordningen med Miljökontoret har också gjorts i specifika tillsynsärenden. Det har då handlat om tillsynsärenden i form av ovårdade tomter. Där har byggnadsnämnden och Miljökontoret har ett tätt samarbete. Det gäller då särskilt om tillsynsärendet även omfattar uppställda fordon och farliga kemikalier. Tjänstepersoner från bygglovsavdelningen och Miljökontoret har då gjort gemensamma platsbesök. Kommunikation, handläggning och beslut har då samordnats.

EXEMPEL MALMÖ STAD

Malmö stad har under flera år haft ett tillsynssamordningsprojekt som kallas Tryggare Malmö. Arbetet är stabilt och långsiktigt. Under senaste året har gemensamma insatser gjorts inom framförallt sju tillsynsområden: olovliga boenden, hygieniska behandlingslokaler, oregistrerade livsmedelsverksamheter, livsmedelsfusk, butiker med olovlig försäljning i detaljhandeln, samlingslokaler och fastighetsövergripande tillsyn.

Foto: Malmö stad

Vilka deltar i samordningen?

Främst miljöförvaltningen, Räddningstjänsten Syd, stadsbyggnadskontoret, arbetsmarknad- och socialförvaltningen (alkohol- och tobakstillsyn samt socialtjänst), fritidsförvaltningen (bidrag till föreningar), Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Tullverket och Arbetsmiljöverket.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Vi delar information och kunskap samt hjälps åt med planering, gemensamma besök och uppföljning av objekt som är intressanta för flera myndigheter.

Tryggare Malmö är numera en permanent satsning på samarbete mellan kommunala och statliga myndigheter för att motverka brottslighet och skapa trygghet. Stadsbyggnadskontoret är mest aktiva i tillsynen av bostäder, samlingslokaler och det vi kallar fastighetsövergripande tillsyn (ofta tidigare industrifastigheter där en mängd olika verksamheter etablerats olovligt). Mer information om denna framgångsrika satsning finns här: <https://malmo.se/Sa-arbetar-vi-med.../Trygghet-och-sakerhet/Trygghetssamarbeten-med-myndigheter/Tryggare-Malmo.html>

Exempel på effekter

Som exempel kan nämnas en olovlig ändrad användning till internetcafé som även drev sin verksamhet på ett sätt som var tveksamt utifrån Coronarestriktionerna och innebar en oregistrerad livsmedelshantering. Efter information om att byggsanktionsavgift troligen skulle bli aktuellt stängdes verksamheten ner vilket innebar att andra myndigheter inte behövde avsätta ytterligare resurser för tillsyn gällande Coronarestriktionerna och den oregistrerade livsmedelshanteringen.

Vilka är fördelarna?

Om en olovlig användning kan upphöra och inredning kopplat till den olovliga användningen kan tvingas bort med stöd av plan- och bygglagen kan behovet av tillsyn från andra myndigheter minska. Tillsammans har vi de verktyg som krävs för att ingripa mot bostäder och verksamheter som utgör en fara för kommuninvånarnas hälsa och säkerhet.

EXEMPEL SAMHÄLLSBYGGNAD BERGSLAGEN

Samhällsbyggnad Bergslagen (SBB) är ett samarbete mellan de fyra kommunerna Lindesberg, Nora, Hällefors och Ljusnarsberg. Samhällsbyggnadsförvaltningen arbetar på uppdrag av Samhällsbyggnadsnämnden Bergslagen och är en gemensam förvaltning för miljö- och byggfrågor för kommunerna Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora. Samhällsbyggnadsförvaltningen är uppdelad i ett samhällsbyggnadskontor och ett miljökontor. 2019 påbörjades de en satsning på tillsynsområdet genom att anställa två handläggare med större fokus på just tillsyn. Från hösten 2020 har de två handläggare som enbart jobbar med tillsyn. Kommunen har upprättat en tillsynsplan för sin tillsynsverksamhet.

Exempel på samordning.

Det samarbete som de anser funkar bäst är det mellan tillsynshandläggarna och bygglovshandläggarna. Då de igår i samma arbetsgrupp har de ett nära samarbete och stöttar varandra i frågor som överlappar varandras områden.

Det finns även ett påbörjat samarbete med miljökontoret gällande strandskydd och andra ärenden som överlappar inom PBL och miljöbalken. Där kan det se lite olika ut i samarbetet, antingen gör de direkt bedömningen att det krävs ett gemensamt platsbesök för att reda ut vilken lag som tillsynen avser. Eller så görs ett första besök av den handläggaren som får in ärendet och efter det görs bedömning hur ärendet vidare ska hanteras.

Det finns även ett visst samarbete med park och gata då det är de som för det mesta få in anmälningar om ovårdad växtlighet. Där håller de på att ta fram en e-tjänst för att få in anmälningarna till rätt ställe och med rätt information på en gång. De har även just nu ett projekt om just ovårdad växtlighet där de tar fram informationsmaterial och mallar för handläggning.

Exempel på samordning där byggnadsnämndens tillsyn ger positiva effekter för annan kommunal verksamhet och tillsyn

Den största positiva effekten ser de i bättre upplysningar kring ärenden som inte är bygglovspliktiga. Där de nu inte bara upplyser om att det inte kräver något bygglov, utan även upplyser om att byggnationen ska följa de lagar och regler som gäller för byggnader även fast det inte kräver bygglov eller anmälan.

En annan positiv effekt är att när det gäller ärenden som berörs av både PBL och miljöbalken gör de ett samlat utskick med information för att underlätta för den fastighetsägare som omfattas av tillsynen.

Kommunöverskridande samarbete

Ett samarbete mellan länets tillsynshandläggare ska ha sitt första möte under maj. Samarbetet ska syfta till erfarenhetsutbyte men även en möjlighet till att lära av varandras arbetssätt.

EXEMPEL HELSINGBORGES STAD

Lokala samverkansrådet i Helsingborg är en operativ arbetsgrupp som sammankallas av Stadsledningsförvaltningen, avdelningen för trygghet och säkerhet. Operativa insatser görs minst en gång i månaden i gruppen. Kontroller görs mot grossister, butiker, restauranger, olovliga boenden, massagelokaler, förenings- och samlingslokaler samt avfalls- och livsmedelstransporter.

Vilka deltar i samordningen?

Stadsbyggnadsförvaltningen, räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, tillsyn av hälsoskyddet, socialtjänstens tillsyn, alkohol- och tobakstillsynen, livsmedelstillsynen, samt lokalt samverkansavtal, polis, kronofogde, skatteverk, arbetsmiljöverk, tull, f-kassan, arbetsförmedlingen

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Lokala samverkansrådet innebär att statliga och kommunala myndigheter samarbetar i gemensam tillsyn mot osund konkurrens och kriminalitet. Ett scenario kan vara en biltvätt, som har boende (bara skrivna eller fysiskt boende) på adressen, inte sköter kassaregister och personalliggare, inte uppfyller miljöbalkens bestämmelser om hälsoskydd, om det finns personer som saknar uppehållstillstånd, om anställda har försörjningsstöd eller sjukpenning men arbetar ändå, om det finns annan verksamhet än den som ska bedrivas, brandskydd och tillstånd brandfarlig vara, stöldgods, narkotika mm När olika lagstiftningar används och sanktioner kommer i lager på lager blir det jobbigt och dyrt att inte följa lagarna.

Vilka är fördelarna?

Alla deltagande myndigheter har lärt sig om varandras ramar och när något uppträder i det dagliga tillsynsarbetet vet vi vilken myndighet som ska kontaktas. Vid daglig tillsyn samarbetar vi även utanför Lokala samverkansrådet.

EXEMPEL SANDVIKENS KOMMUN

Sandvikens kommun har haft samordnad tillsyn kring ett förfallet hus. Ett förfallet bostadshus har tagits över av emigranter och fastighetsägaren har agerat "målvakt". Ärendet har omfattat sanitär olägenhet, misstänkts ha involverat barn och det har bedrivits ocker mot utsatta människor.

Vilka deltar i samordningen?

Plan- och byggenheten, miljö & hälsa, socialtjänsten, kronofogdemyndigheten, polismyndigheten deltar samordnat i tillsyn i ärendet.

Hur genomförs samordnad tillsyn?

Ärendet började som anmälningar till alla myndigheter på olika håll. Det har varit en hel del sekretess på detta ärende pga. socialtjänsten och polisens inblandning, men ansvarig handläggare har upplevt ett bra samarbete. Det har genomförts flera möten om strategier hur man ska förhålla sig till de olika myndigheternas lagstiftning för att komma framåt i ärendet. De olika enheterna m.fl. har varit

noggranna med att informera varandra om skeenden och förändringar i ärendet. Ärendet fick god utgång i detta fall.

Vilka är orsakerna till att man lyckats?

Plan och byggenheten har liksom övriga myndigheter rutiner skapade för vilka som ska kontaktas i liknande situationer. Man har följts åt och underrättat varandra om minsta lilla förändring i ärendet för att inget ska falla på legala teknikaliteter. Från alla enheter har man haft samma representant hela vägen.

Kortfattade exempel från andra kommuner:

Bengtsfors:

Samordning med Räddningstjänst och miljökontoret har skett i specifika tillsynsärenden som gällt ovårdade byggnader eller otillåtna byggnationer som befarats medföra risk för människors hälsa och säkerhet. Samordning har genomförts på så sätt att de olika medverkande parterna har beslutat att genomföra samordnad tillsyn vid ett specifikt tillfälle, den som tillsynen har varit riktad mot har fått information om att samordnad tillsyn kommer att ske med information om vad tillsynen avser samt tid och datum när tillsyn ska genomföras - informationsbrev om tillsyn har skickats ut 2 - 3 v innan tillsynsbesök ska genomföras.

Vara:

Miljö- och byggtillsynen ligger samordnat på en verksamhet i Vara kommun vilket innebär att vi naturligt samordnar t ex förorenad mark/ovårdade fastighet. Samma gäller för livsmedels- och hälsoskyddstillsyn. Alkohol- och tobakstillsynen har vi även ansvaret för men samordnar denna i gemensam nämnd med många andra kommuner.

Svenljunga:

Vi arbetar på att få ett mer löpande samarbete utanför inkommande ärenden. Än så länge har dock den gemensamma tillsynen, både med räddningstjänst och internt med miljö, skett genom inkomna ärenden. När ärenden kommer in som kan beröra flera enheter, internt eller externt, gör vi gemensamma platsbesök. Utifrån platsbesöket kan avgöra om vi behöver upprätta separata ärenden internt, eller vilken myndighet som ska hantera ärendet externt. Specifikt så är vår ambition att åka ut på gemensamma platsbesök med miljöenheten när det rör sig om ovårdade fastigheter. Det är ibland oklart vilken lagstiftning som bör användas. Efter platsbesöket kan vi bedöma vilken enhet som handlägger ärende, alternativt att vi behöver upprätta ett separat ärende för varje enhet.

Mariestad:

Gällande strandskydd så har vi ett bra samarbete mellan avdelningarna och arbetar dessutom i samma system. Ser vi något som berör bägge områdena tar vi kontakt med varandra. Räddningstjänst skickar över handlingar som de anser kan vara farliga gällande brister bland annat i byggnader som brandskydd, konstruktion som de har sett vid deras tillsyn. Sotaren skickar över ett godkänt sotarintyg till oss och ser vi då att vi inte har något ärende som startar vi upp ett tillsynsärende.

Gullspång:

Sotaren skickar in deras godkända sotarintyg till oss och då ser vi om det har inkommit en anmälan om eldstad eller inte. Räddningstjänst skickar över dokument till oss om de ser att det finns brister i en byggnad såsom brandskydd, brister i konstruktion Strandskydd har vi ett samarbete mellan avdelningarna och skickar förfrågningar oss emellan om det kan krävas strandskydd eller inte.

Lilla Edet:

Bygglöshandläggare och kommunekolog samverkar när det uppstår ärenden som berör både PBL och miljöbalken (strandskyddslagstiftningen). De kan åka ut tillsammans och diskuterar i vilken ordning handläggningen av de olika ärendena ska ske. På ett liknande sätt har det förekommit samverkan mellan PBL-prövning och livsmedelslagstiftningens (främst vid riskklassificering av nya livsmedelsverksamheter).

Alingsås:

Enheter som deltog var, förutom bygglovsenheten, enheten för miljö- och hälsoskydd. Samordning sker i specifika ärenden. Vi träffas när behov finns och diskuterar ärendet ur våra olika perspektiv, och därefter arbetar varje enhet vidare utifrån respektive lagstiftning. Tanke finns om att i vissa fall göra tillsynsbesök tillsammans. Detta arbete är i uppstartsfasen.

Härryda:

Bygglövsenheten åker ofta ut tillsammans med miljöenheten när vi får in anmälningar om ovårdade tomter. Bygglövsenheten åker ut, några gånger per år, tillsammans med räddningstjänsten på tillsyn till boenden av olika typer, oftast boenden som inte har bygglov. Hälsoskydd är med i vissa fall där de sätter förbud att upplåta byggnad som bostad Vid strandskyddsärenden där det gäller byggnader åker bygglov ut tillsammans med miljö som har hand om strandskyddsfrågor i kommunen. I några specifika ärenden (restauranger) har vi åkt ut med personen som handlägger alkoholtillsynen och räddningstjänsten.

Tranemo:

Vi har ett nära samarbete med räddningstjänst och miljö som innebär gemensamma möten, fältbesök, exempelvis ovårdade tomter och nedskräpning (miljö), nedlagda bensinstationer, olovligt inredda lokaler (brand) m.m.

Västerviks kommun samarbetar med räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, tillsynen av hälsoskyddet, livsmedelstillsynen och tillsyn gällande strandskydd enligt Miljöbalken. De beskriver om hur samarbetet går till: Samordningen görs vid behov i specifika ärenden där tillsynen berör olika lagrum och vi ser att vi har stöd i varandras olika kompetensområden. Byggenheten har ett nära samarbete med Räddningstjänsten. Ärendelistor med inkomna ärenden sänds varje vecka till Räddningstjänsten som anger i vilka ärenden de vill ha mera information/handlingar. Vi har vid flertalet tillfällen gjort tillsynsbesök tillsammans med Räddningstjänsten när det är oklart hur fastighetsägaren har hanterat brandskyddet. Eftersom vi är en miljö- och byggnadsförvaltning har vi ett nära samarbete med miljöenheten och är ofta ute tillsammans på ärenden som rör både PBL och MB. Tillsynsbesök görs ofta tillsammans med bygglovhandläggare och strandskyddshandläggare. Besök och tjänsteskrivelser görs tillsammans med bygglov-, miljö- och hälsoskyddshandläggare och byggnadsinspektör. Kan handla om olovliga och lovliga bostäder där det finns klagomål på ventilation/mögel/ovårdad byggnad och/eller tomt. Tillsynsbesöken och tjänsteskrivelserna samordnas med de handläggare som är aktuella

Kalmar kommun skriver att de ser att deras aktiva arbete med tillgänglighet i lovprocessen gett effekter i form av minskat behov av BAB-åtgärder i nya byggnader.

Emmaboda kommun samarbetar med räddningstjänstens tillsyn, miljötillsynen, livsmedelstillsynen, tillsyn gällande strandskydd enligt Miljöbalken. De beskriver kort om hur samordningen är ett löpande arbete som görs tillsammans vid tillsyn av olika ärenden. Samarbetet sker vid vissa större nedskräpningsärenden samt vid byggnationer eller ändringar i byggnader. Det är då ett samarbete mellan bygg och räddningstjänsten.

Goda exempel från Stockholms län:

Hur går samarbeten till?

- Samarbete i ärenden med brandförsvaret och polisen i ärenden där fastighet fått användningsförbud på grund av risk för skada. Gemensam syn på plats har skett samt kontinuerlig uppdatering mellan olika tillsynsmyndigheter för statusuppdatering i ärendet
- Samarbete med socialtjänsten i fall där barn misstänks fara illa vid extremt ovårdade tomter
- Brandkåren anmäler bristande brandskydd
- Samarbeten mellan olika förvaltningar (här nämns främst samarbete mellan byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskydd samt trafiknämnder) där de håller varandra uppdaterade om eventuella brister som uppmärksammas
- Bostadsanpassning skickar direkt ett brev till fastighetsägaren om dennes ansvar gällande tillgänglighet i den egna byggnaden direkt när ansökan om bidrag för att avhjälpa tunga dörrar kommer in, vilket leder till att många fastighetsägare rättar frivilligt istället för att söka om bidrag

Exempel där byggnadsnämndens tillsyn gett effekter på annan kommunal verksamhet:

- Kostnader för bostadsanpassning minskar i och med arbete hos byggnadsnämnden att bygga tillgängligt från start (inklusive dörrautomatik och andra avhjälpta hinder)
- Bättre samarbete mellan enheter har uppstått efter att tillsyn bedrivits mot annan kommunal verksamhet

EXEMPEL PÅ KUNSKAPSHÖJANDE NÄTVERK

Ett exempel på nätverk för tillsynshandläggare har också framkommit. Det är en samverkan mellan kommunanställda som jobbar med tillsyn. Det är ett forum där tillsynshandläggare stöttar varandra, bollar frågeställningar och delar med sig av kunskap och erfarenheter. Träffarna hålls via teams ungefär var 5:e vecka och en kallelse går ut veckan innan. De som kan och vill delta. Varje träff brukar ha mellan 12 - 20 deltagare. Det finns en dagordning där alla kan föreslå diskussionspunkter och därefter lägger samordnare ut anteckningar från mötet. Nätverket är inte geografiskt begränsat. Det finns deltagare från alla delar av Sverige. Om någon blir intresserad, hör av er till tia.torekull@vastervik.se

Bilagan är framtagen genom ett samarbete i länsstyrelsernas tillsynsvägledningsnätverk och sammanställd av expertgruppen för tillsynsvägledningsnätverket i maj 2021.

I regleringsbrevet för budgetåret 2020 fick länsstyrelserna i uppdrag att följa upp hur byggnadsnämndernas tillsynsarbete har samordnats med annan kommunal tillsyn. I samband med detta uppdrogs till länsstyrelserna att även redovisa goda exempel på hur byggnadsnämndens tillsynsarbete kan ge positiva effekter för annan kommunal verksamhet, med syftet att exemplen ska kunna ge vägledning till kommuner med olika förutsättningar. Denna rapport med tillhörande bilaga, är Länsstyrelsen Uppsala läns återrapporering av uppdraget som redovisas till Boverket med kopia till finansdepartementet. Rapporten och bilagan skickas också ut till länets samtliga kommuner som vägledning, med syfte att inspirera till nya former av samordning inom kommunens tillsynsområden.

Den rapport som överlämnats till Boverket, med kopia till finansdepartementet, har Dnr 404-6099-2021.

Titel: Byggnadsnämndernas tillsynsarbete i samordning med annan kommunal tillsyn, 2020

Länsstyrelsen i Uppsala län
Bäverns Gränd 17
751 86 UPPSALA
Tfn: 010 – 22 33 000 (vxl)

Webbsida: <https://www.lansstyrelsen.se/uppsala/samhalle/planering-och-byggande/tillsynsvagledning-for-byggnadsnamnden.html>